

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาภาษาอังกฤษ เป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรการศึกษาของไทย ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนปลาย จนถึงระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้เพราะนักการศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษที่ใช้ติดต่อกับชนชาติอื่น ๆ จึงต้องการให้เยาวชนซึ่งจะเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไปสามารถใช้ภาษาอังกฤษติดต่อกับชนชาติอื่น ๆ ได้พอควรแก่ความจำเป็นของแต่ละคน แต่จากรายงานการประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาอังกฤษจากประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ณ ประเทศญี่ปุ่นในปี พ.ศ. 2514 ได้กล่าวถึงปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยไว้ตอนหนึ่งว่า ผลการเรียนทั้ง 4 ทักษะไม่คุ้มกับเวลาและเงินทองที่เสียไป กานดา สินชรานนท์ ได้กล่าวถึงผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของไทยไว้ว่า

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนเวลา เรียนที่ เด็กไทยใช้ในการเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาตอนปลายจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลายแล้วเป็นเวลาถึง 8 ปี จำนวนเวลาดังกล่าวนี้จะทำให้เด็กเรียนรู้อังกฤษอย่างไ้ช้การใดที่ี่เกี่ยวข้อง แต่เมื่อเรามองดูผลการเรียนภาษาอังกฤษของเด็กไทยควยใจเป็นกลางแล้ว ต้องยอมรับว่าเด็กไทยไม่มีความสามารถเท่าที่ควรจะเป็น²

คุณภาพของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้าน เช่น นโยบายการบริหารการศึกษา หลักสูตร บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนทุกคน รวมทั้งครู

¹UNESCO, NIER Regional Programme for Educational Research in Asia, Technical Working Group for Case Studies on Education Goals, Aims and Objectives in Asia, Tokyo, 15 - 23 July, 1971.

²กานดา สินชรานนท์, วิธีสอนภาษาอังกฤษ, (พระนคร : องค์การคำคุณุสภา, 2506),

และนักเรียน สภาพแวดล้อมและสังคม เป็นต้น องค์ประกอบที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียน การสอน คือ ครู ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้ของนักเรียนจะดำเนินไปได้ด้วยดีต้องเกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการสอนที่ดีของครู ถ้าครูไม่มีความรู้ความสามารถและขาดกฏวิธีการสอนที่ดีก็ย่อมทำ ให้คุณภาพของการเรียนการสอนไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ดังเช่น นิโคลัส เบนเนคต์ กล่าวไว้ว่า

สิ่งสำคัญที่สุดคือต้องปฏิรูปกระบวนการผลิตครู และฝึกอบรมครูเสียใหม่โดยสิ้นเชิง ครูที่สามารถสอนให้โดยผู้ดีแม้ว่าหลักสูตรหรือระบบการบริหารจะเลวเพียงใดก็ตาม ในขณะที่ครูเลวจะสอนโดยผลเพียงเล็กน้อย แม้หลักสูตรและการบริหารจะดีเลิศเพียงใดก็ตาม³

การที่ได้ก็ได้รับการสอนที่ไม่ถูกต้องอาจทำให้เกิดผลเสียอันอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียน ในภายหลังได้ เช่น อาจทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เป็นต้น ฉะนั้น เราอาจกล่าวได้ว่า หน้าที่ในการผลิตครูที่ดีมีคุณภาพนั้นมีความสำคัญมากต่อการให้การศึกษาแก่เยาวชน สถาบันหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูจึงควรพยายามหาทางปรับปรุงคุณภาพของการผลิตครูให้ดีขึ้น และให้เหมาะสมกับกาลเวลาอยู่เสมอ

ในการผลิตครูทุกระดับนับตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา จนถึงระดับปริญญาตรี ได้กำหนดหลักสูตรให้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กล่าวคือ เมื่อเรียนวิชาต่าง ๆ ครบตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแล้ว จะให้นักศึกษาฝึกหัดครูได้ออกฝึกสอน ซึ่งถือว่าเป็นการให้นักศึกษาฝึกหัดครูได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้น่าหลักการ ทฤษฎี และวิธีการสอนตามทฤษฎีที่ได้เรียนไปทดลองปฏิบัติ โดยมีผู้คอยดูแล แนะนำแก้ไขการสอนที่ยังไม่ถูกต้องให้ ดังที่มีผู้เขียนถึงความสำคัญของการฝึกสอนไว้หลายท่าน เช่น

นิโคลัส เบนเนคต์, "ข้าวปลูกไม่ขึ้นบนกระดานดำฉันใด ประกาศนียบัตรก็กินไม่ได้ฉันนั้น," แปลจาก "Crops Cannot Be Grown on a Blackboard nor Certificates Eaten," โดย สมทรง บัวสาย, วารสารศูนย์ศึกษา, 21 : 4 (พฤษภาคม-กรกฎาคม, 2518), หน้า 9.

ทองเรียน อมรัชกุล กล่าวว่า "การฝึกสอนเป็นอาวุธลับสำคัญที่สามารถฝึกฝนความเป็นครูให้ถึงขนาด เป็นหัวใจของวิศวกรในการสร้างความเป็นครูในอุดมคติ"⁴

เป็รื่อง กุมุท ได้เน้นถึงความสำคัญของการฝึกสอนไว้ว่า "การฝึกสอนเป็นการนำเอาความรู้จากสถาบันมา icht คลองปฏิบัติ ทำให้ได้ประสบการณ์การเป็นครูอย่างที่จะหาไม่ได้ด้วยวิธีอื่น ควบเห่กนี้ครูที่คั้นนไม่ชินก็จะ เป็นก็ เป็นได้ แต่จะตองฝึกงานในหน้าทีนั้นก่อน ภายใ้ การควบคุมและแนะนำที่รัคคุมถูกต้อง จึงจะประกันไ้ว่าจะ เป็นครูที่คิไ้ค้อไป"⁵

จอห์น ยู ไมเคิลลิก และ ปอล อาร์ กริม⁶ (John U. Michaelic and Paul R. Grim) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการฝึกสอนว่า การฝึกสอนจะช่วยให้นักศึกษาฝึกหัดครูได้เรียนรู้ถึงหน้าที่ครู สภาพห้องเรียนทำให้ทราบปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน และการฝึกสอนเปรียบเสมือนกับการเก็บเงินไว้ในธนาคาร ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างดีเมื่อออกไปประกอบอาชีพครู

อี. สโตนส์ และ เอส. มอริส⁷ (E. Stones and S. Morris) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการฝึกสอนว่า นักศึกษาฝึกสอนจะได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ มากมายจากโรงเรียนที่ตนไปฝึกสอน ประสบการณ์เหล่านั้นจำเป็นอย่างยิ่งต่อการประกอบอาชีพครูในภายหน้า และเป็นการเรียนรู้ที่มีค่ายิ่งที่ไม่อาจหาได้จากกิจกรรมอื่น ๆ

⁴ทองเรียน อมรัชกุล, เอกสารประกอบการสัมมนาการฝึกสอน วิทยาลัยวิชาการ-ศึกษาพิษณุโลก ปีการศึกษา 2514 (ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์).

⁵เป็รื่อง กุมุท, "ครูนั้นไม่ค้เป็นค้โดยบังเอิญ," นิตยฝึกสอนวิทยาลัยวิชาการ-ศึกษาบางแสน ปีการศึกษา 2505, หน้า 55 - 56 (ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์).

⁶John U. Michaelic and Paul R. Grim, The Student Teacher in the Elementary School (New York : Prentice Hall, Inc., 1953), p.1.

⁷E. Stones and S. Morris, Teaching Practice Problems and Perspective (London : Methuen & Co., Ltd., 1972), p. 245.

จะเห็นได้ว่า การฝึกสอนเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษาฝึกหัดครูโดยตรง และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการผลิตครู โดยแท้จริงแล้วประโยชน์ของการฝึกสอนมิได้มีเฉพาะแก่ตัวนักศึกษาฝึกหัดครูเท่านั้น แต่ยังมีประโยชน์แก่สถาบันฝึกหัดครูอีกโสดหนึ่งด้วย ดังที่ เกล เอ็ม. อินโลว์⁸ (Gail M. Inlow) กล่าวว่า การฝึกสอนเป็นสิ่งที่วัดคุณภาพของโครงการฝึกสอน เพราะจะทำให้สถาบันฝึกหัดครูได้ทราบข้อบกพร่องของตนเอง และทำการปรับปรุงโครงการฝึกสอนให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

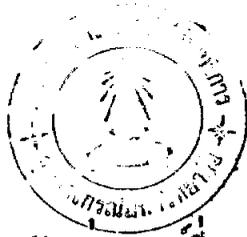
อารี สัตหาวี⁹ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้เช่นกันว่า "การฝึกสอนของนักเรียนฝึกหัดครูจะสะท้อนให้เห็นถึงผลการสอนของครู อาจารย์ ในสถาบันฝึกหัดครูว่าควรปรับปรุงแก้ไข การสอนวิชาของตนอย่างไร"⁹

ในการดำเนินงานเรื่องการฝึกสอนนั้น อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการดูแลเพื่อให้การฝึกสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง อาจารย์นิเทศก์มักมีปัญหาหลาย ๆ ด้าน เช่น ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากโรงเรียนฝึกสอน ปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ที่เลี้ยง หรือ ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษาฝึกสอนเอง ปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งสำหรับอาจารย์นิเทศก์คือ การให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องในการสอนของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์มักจะประสบปัญหาว่า นักศึกษามักไม่เห็น หรือยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง ซึ่งทำให้นักศึกษาไม่สามารถปรับปรุง การสอนให้ดีขึ้นได้ ความวิธีการที่ควรจะทำ

วิธีการที่ น่าจะช่วยให้ศึกษามองเห็นและยอมรับข้อบกพร่องในการสอนของตนได้ก็คือการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนอย่างมีระบบซึ่งเป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาและพฤติกรรมที่ไม่ได้แสดงออกทางวาจา การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนจะช่วยให้ผู้สอนมองเห็น

⁸Gail M. Inlow, Maturity in High School Teaching (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1963), p.400.

⁹อารี สัตหาวี, "โครงการปรับปรุงการฝึกหัดครูและบริการการศึกษา," เรื่องนารุของกรมการฝึกหัดครู (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513), หน้า 110.

ภาพการสอนของตนเองว่าเป็นอย่างไร ดังเช่น ลาร์รี่ เอส. โบเวน¹⁰ (Larry S. Bowen) กล่าวว่า เป็นวิธีที่ทำให้ผู้สอนมี self-insight และสามารถหาวิธีปรับปรุงการสอนของตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ธีระชัย ปุณฺณโชติ ไก่กล่าวถึงข้อดีของการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนอย่างมีระบบ ไว้ว่า "การสังเกตการสอนอย่างมีระบบสามารถจะระบุปริมาณมากน้อยของพฤติกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนได้ และมีความเป็นปรนัยสูง เพราะไม่ว่าผู้สังเกตการสอนจะเป็นใครก็ตามก็จะสามารถประเมินผลการสอนจากพฤติกรรมที่ได้บันทึกไว้ได้อย่างคล้ายคลึงกันมากที่สุด"¹¹

การวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนอย่างมีระบบนั้นมีหลายแบบด้วยกัน แต่แบบที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุดคือ แบบวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาระหว่างครูและนักเรียน ของ แฟลนเคอร์ส ดังที่ โคนาลด์ เอ็ม. เมดเลย์¹² (Donald M. Medley) กล่าวไว้ว่า การวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาระหว่างครูและนักเรียน ของแฟลนเคอร์สนี้สามารถบันทึกพฤติกรรมได้ละเอียดชัดเจน ยุติธรรม และ เป็นที่เข้าใจดี เป็นการบันทึกพฤติกรรมทางวาจาทั้งของครูและนักเรียนทุกระยะ มีข้อสังเกตหรือบันทึกพฤติกรรมของครูแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น

ได้มีผู้นำเอาวิธีวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจามาใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์การเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในหลาย ๆ ระดับ หลาย ๆ ด้าน รวมทั้งได้นำมาวิเคราะห์การเรียนการสอน

¹⁰Larry S. Bowen, "Use of The Flanders Interaction Analysis System," Observational Methods in the Classroom, ed., Charles W. Beegle and Richard M. Brandt, (Washington, D.C. 20036 : Association for Supervision and Curriculum Development, 1973), p. 56.

¹¹ธีระชัย ปุณฺณโชติ, "การสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนอย่างมีระบบ," วารสารครุศาสตร์, 2 (สิงหาคม - พฤศจิกายน 2515), หน้า 38.

¹²Donald M. Medley, "Measuring The Complex Classroom of Today," Observational Methods in The Classroom, ed., Charles W. Beegle and Richard M. Brandt, (Washington, D.C. 20036 : Association for Supervision and Curriculum Development, 1973), p. 35.

ภาคต่างประเทศในประเทศต่าง ๆ ซึ่งปรากฏผลการวิจัยเป็นที่น่าพอใจ แต่ยังไม่มียุ้่นำเอาวิธีวิเคราะห์กิจกรรมร่วมทางวาระหว่างครูและนักเรียนของแฟลนเคอร์ส มาใช้ในการฝึกสอนและการนิเทศการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะนำเอาวิธีการวิเคราะห์กิจกรรมร่วมทางวาระหว่างครูและนักเรียนมาทดลองใช้กับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยเฉพาะกับนักศึกษาฝึกสอน ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นสูง เพื่อเป็นแนวทางให้มีการนำเอาวิธีวิเคราะห์ดังกล่าวนี้มาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการฝึกสอน และการนิเทศการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กิจกรรมร่วมทางวาระหว่างนักศึกษาฝึกสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นสูง กับนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
2. เพื่อทดลองนำวิธีวิเคราะห์กิจกรรมร่วมทางวาระของแฟลนเคอร์สมาใช้ในการนิเทศการสอนภาษาอังกฤษ
3. เพื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนต่าง ๆ ของกิจกรรมร่วมทางวาระตามระดับชั้นเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาฝึกสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นสูง วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิทยาลัยครูนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2519 จำนวน 50 คน นักศึกษาเหล่านี้ออกทำการฝึกสอนในระดับประถมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัดนครสวรรค์ รวม 13 โรงเรียน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักศึกษาฝึกสอนจำแนกประเภทโรงเรียน และระดับชั้นเรียน

ประเภทโรงเรียน	จำนวนนักศึกษาฝึกสอน			
	ป.5	ป.6	ป.7	รวม
เทศบาล	10	13	11	34
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	6	4	5	15
เอกชน	1	0	0	1
รวม	17	17	16	50

2. นักศึกษาฝึกสอนที่เป็นประชากรในการวิจัยไม่เคยได้รับการอบรมหรือรู้จักวิธีวิเคราะห์วิทยาร่วมทางวาจาในการเรียนการสอนตามระบบของแฟลนเคอร์สมาก่อน
3. การรวบรวมข้อมูลได้มาจากการบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษตามหลักสูตรประถมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2519 ของกระทรวงศึกษาธิการ
4. การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ของนักศึกษาฝึกสอนและนักเรียน คือ
 - 4.1 ภูมิหลังทางการศึกษาของนักศึกษาฝึกสอนและนักเรียน
 - 4.2 ภูมิหลังทางเศรษฐกิจของนักศึกษาฝึกสอนและนักเรียน
 - 4.3 ภูมิหลังทางครอบครัวของนักศึกษาฝึกสอนและนักเรียน
 - 4.4 อายุและเพศของนักศึกษาฝึกสอนและนักเรียน
 - 4.5 สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในโรงเรียนฝึกสอนแต่ละโรงเรียน

ขอตกลงเบื้องต้น

1. วิทยาร่วมทางวาจาระหว่างนักศึกษาฝึกสอนและนักเรียนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ถือว่าเป็นการแสดงออกอย่างจริงจัง และเป็นข้อมูลที่เพียงพอของวิทยาร่วมทางวาจาระหว่างนักศึกษาฝึกสอนและนักเรียน

2. กิจกรรมทางวาทะระหว่างนักศึกษาฝึกสอนและนักเรียนเป็นพฤติกรรมที่สังเกตและบันทึกไ้ตามแบบวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจาของแฟลนเคอร์ส กิจกรรมทางวาทะดังกล่าวมีรหัสดังนี้คือ

- 1 การยอมรับความรู้สึกของนักเรียน
- 2 การชมเชยหรือการสนับสนุนให้กำลังใจ
- 3 การยอมรับหรือนำความคิดเห็นของนักเรียนมาใช้
- 4 การถาม
- 5 การบรรยาย
- 6 การให้แนวทาง
- 7 การวิจารณ์หรือการใช้อำนาจของครู
- 8 นักเรียนพูด - ตอบคำถามของครู
 - 8₁ นักเรียนพูด - ตอบคำถามของครูเป็นรายบุคคล
 - 8₂ นักเรียนพูด - ตอบคำถามของครูเป็นหมู่
- 9 นักเรียนพูดริเริ่ม
- 10 การเงี่ยบ หรือ วุ่นวายสับสน

คุณค่าของการวิจัย

1. เป็นแนวทางแก่สถาบันฝึกหัดครูในการผลิตครูภาษาอังกฤษระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางแก่ศูนย์เทศการสอนภาษาอังกฤษในการนำวิธีการวิเคราะห์กิจกรรมทางวาจานี้ไปใช้ในการนิเทศอย่างมีหลักเกณฑ์ยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางแก่ครูสอนภาษาอังกฤษในการปรับปรุงการสอนของตน
4. เป็นแนวทางให้มิชู้ทำการวิจัยเรื่องนี้ต่อไป

สมมติฐานในการวิจัย

ระดับชั้นเรียนทำให้อัตราส่วนต่าง ๆ ค่อยไปนี้ของกิจกรรมทางวาจาระหว่าง นักศึกษาฝึกสอนและนักเรียนแตกต่างกัน

1. อัตราส่วนระหว่างการใช้เวลาพูดของนักศึกษาฝึกสอนกับการใช้เวลาพูดของนักเรียน
2. อัตราส่วนระหว่างการให้นักเรียนพูดเป็นรายบุคคลกับการให้นักเรียนพูดเป็นหมู่
3. อัตราส่วนระหว่างการให้นักเรียนพูดตามนักศึกษาฝึกสอนกับการให้นักเรียนตอบคำถามนักศึกษาฝึกสอน
4. อัตราส่วนระหว่างการกระตุ้นกับการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน
5. อัตราส่วนระหว่างการใช้เวลาพูดภาษาไทยกับการใช้เวลาพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาฝึกสอน
6. อัตราส่วนระหว่างการใช้เวลาพูดภาษาไทยกับการใช้เวลาพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน

ความจำกัดของการวิจัย

1. การเรียนการสอนในระหว่างที่ผู้วิจัยเข้าไปบันทึกพฤติกรรมทางวาจาอาจไม่เป็นไปตามปกติ เนื่องจากผู้วิจัยติดตามอาจารย์นิเทศซึ่งเป็นคนแคนาดาไปดูการสอน อาจมีผลทำให้นักศึกษาฝึกสอนพยายามใช้ภาษาอังกฤษในการสอนมากกว่าปกติก็ได้
2. การเข้าไปสังเกต และบันทึกพฤติกรรมของผู้วิจัยพร้อมกับอาจารย์นิเทศอาจทำให้พฤติกรรมการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามปกติ เนื่องจากนักศึกษาฝึกสอนและนักเรียนในชั้นอาจเกิดความกังวลใจ ตื่นเต้น หรือประหม่าที่มีผู้มาสังเกตการสอนหลายคนในเวลาเดียวกัน

คำจำกัดความ

✓ **กิจกรรมทางวาจา (Verbal Interaction)** หมายถึง พฤติกรรมทางวาจา หรือการพูดโต้ตอบกันระหว่างครูกับนักเรียน หรือ ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน

✓ **นักศึกษาฝึกสอน** หมายถึง นักศึกษาฝึกสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิทยาลัยครูนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2519 ที่ออกฝึกสอนภาษาอังกฤษ ภาคปลาย ในโรงเรียนที่มีการสอนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนครสวรรค์

✓ **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 - 7 ในโรงเรียนเทศบาล โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดนครสวรรค์ รวม 13 โรงเรียน

✓ **อิทธิพลทางอ้อม** หมายถึง พฤติกรรมทางวาจาที่นักศึกษาฝึกสอนแสดงออกมาแล้ว ทำให้นักเรียนมีอิสระที่จะตอบสนองในทางใดก็ได้ ได้แก่ การที่นักศึกษาฝึกสอนแสดงการยอมรับ ขยายความ สนับสนุนความคิดเห็นของนักเรียน ชม หรือให้กำลังใจ ถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออก

✓ **อิทธิพลทางตรง** หมายถึง พฤติกรรมทางวาจาที่นักศึกษาฝึกสอนแสดงออกมาแล้ว ทำให้นักเรียนต้องตอบสนองไปในทางที่นักศึกษาฝึกสอนต้องการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นต้นว่า นักศึกษาฝึกสอนบรรยาย นักเรียนก็ต้องฟัง เมื่อนักศึกษาฝึกสอนออกคำสั่ง หรือกล่าวหาว่ากล่าวตู่ นักเรียนก็ต้องแสดงพฤติกรรมตามที่ครูต้องการนั้น

✓ **พฤติกรรมการสอน** หมายถึง การเรียนการสอนที่ต่อเนื่องกันของนักศึกษาฝึกสอน ในการสอนภาษาอังกฤษ 1 คาบเรียน (ประมาณ 20 - 45 นาที) นับตั้งแต่ต้นคาบเรียน จนถึงเวลาที่ให้นักเรียนจกงาน หรือ ทำแบบฝึกหัด

✓ **การใช้เวลาพูดของนักศึกษาฝึกสอน** หมายถึง เวลาทั้งหมดที่นักศึกษาฝึกสอนแสดง พฤติกรรมทางวาจาทั้งหมดในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ ได้แก่ พฤติกรรมประเภท 1, 2, 3, 4, 5, 6 และ 7 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การใช้เวลาพูดของนักเรียน หมายถึง เวลาทั้งหมดที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมทาง วาจาทั้งหมดในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ ได้แก่พฤติกรรมประเภท 8₁, 8₂ และ 9 ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

การให้นักเรียนพูดเป็นรายบุคคล หมายถึง เวลาทั้งหมดที่นักเรียนตอบ พูด หรือ อ่านเป็นรายบุคคล หรือ การใช้คำพูดของนักเรียนแต่ละคน เพื่อสนองคำพูดของนักศึกษาฝึกสอน ได้แก่ พฤติกรรมประเภท 8₁ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การให้นักเรียนพูดเป็นหมู่ หมายถึง เวลาทั้งหมดที่นักเรียนตอบ พูด หรืออ่านพร้อม กันทั้งชั้น หรือเป็นหมู่ย่อย ได้แก่พฤติกรรมประเภท 8₂ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การให้นักเรียนพูดตามนักศึกษาฝึกสอน หมายถึง เวลาทั้งหมดที่นักเรียนตอบ พูด หรืออ่านเป็นรายบุคคล หรือเป็นหมู่ ตามคำสั่ง หรือตามคำพูดของนักศึกษาฝึกสอน ได้แก่ พฤติกรรมประเภท 6 - 8₁, 6 - 8₂ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การให้นักเรียนตอบคำถามนักศึกษาฝึกสอน หมายถึง เวลาทั้งหมดที่นักเรียนตอบ คำถามนักศึกษาฝึกสอนเป็นรายบุคคล หรือเป็นหมู่ ได้แก่พฤติกรรมประเภท 4 - 8₁, 4 - 8₂ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การกระตุ้นพฤติกรรม หมายถึง เวลาที่นักศึกษาฝึกสอนกระตุ้นหรือให้กำลังใจนักเรียน ให้แสดงพฤติกรรมทางวาจา ได้แก่พฤติกรรมประเภท 1, 2 และ 3 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การควบคุมพฤติกรรมของนักเรียน หมายถึง เวลาที่นักศึกษาฝึกสอนออกคำสั่งหรือ แนะนำแนวทาง หรือแสดงว่าครูเป็นใหญ่ในการเรียนการสอน การดูว่านักเรียน ได้แก่พฤติกรรม ประเภท 6 และ 7 ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

✓ การใช้เวลาพูดภาษาไทยของนักศึกษาฝึกสอน ได้แก่ เวลาทั้งหมดที่นักศึกษาฝึกสอน ใช้ภาษาไทยแสดงพฤติกรรมทางวาจาทั้งหมดในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ ได้แก่พฤติกรรมภาษาไทย ประเภท 1, 2, 3, 4, 5, 6 และ 7

การใช้เวลาพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาฝึกสอน ได้แก่ เวลาทั้งหมดที่นักศึกษาฝึกสอนใช้ภาษาอังกฤษแสดงพฤติกรรมทางวาจาทั้งหมดในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ ได้แก่ พฤติกรรมภาษาอังกฤษประเภท 1, 2, 3, 4, 5, 6 และ 7

การใช้เวลาพูดภาษาไทยของนักเรียน ได้แก่ เวลาทั้งหมดที่นักเรียนใช้ภาษาไทยแสดงพฤติกรรมทางวาจาทั้งหมดในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ ได้แก่ พฤติกรรมภาษาไทยประเภท 8₁, 8₂ และ 9

การใช้เวลาพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน ได้แก่ เวลาทั้งหมดที่นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษแสดงพฤติกรรมทางวาจาทั้งหมดในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ ได้แก่ พฤติกรรมภาษาอังกฤษประเภท 8₁, 8₂ และ 9

การสอนเน้นเนื้อหา ได้แก่ เวลาที่นักศึกษาฝึกสอนมีบทบาทในการเรียนการสอนซึ่งเกี่ยวกับการถามและการบรรยาย

รหัส หมายถึง ตัวเลข 1 - 10 ที่ใช้บันทึกพฤติกรรมที่แสดงออกในชั้นเรียน ทั้ง 10 ประเภท ซึ่งมี 11 รหัส

ตารางวิเคราะห์ หมายถึง ตารางที่สร้างขึ้นเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมทางวาจาที่คัดแปลงจากวิธีของแพลนเคอร์ส ประกอบด้วยการแบ่งตารางตามแนวนิ่งและแนวนอน ด้านละ 11 ช่อง (11 x 11) แต่ละช่องก็แทนด้วยตัวเลขรหัสของพฤติกรรมทางวาจาเฉพาะช่องนั้น ๆ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ท	ภาษาไทย
อ	ภาษาอังกฤษ
ท	การใช้เวลาพูดของนักศึกษาฝึกสอน

S	=	การใช้เวลาพูดของนักเรียน
R	=	การให้นักเรียนพูดตามนักศึกษาฝึกสอน
A	=	การให้นักเรียนตอบคำถามนักศึกษาฝึกสอน
T Th	=	การใช้เวลาพูดภาษาไทยของนักศึกษาฝึกสอน
T E	=	การใช้เวลาพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาฝึกสอน
S Th	=	การใช้เวลาพูดภาษาไทยของนักเรียน
S E	=	การใช้เวลาพูดภาษาอังกฤษของนักเรียน
T/S ratio	=	อัตราส่วนระหว่างการใช้เวลาพูดของนักศึกษาฝึกสอนกับ การใช้เวลาพูดของนักเรียน
$8_1/8_2$ ratio	=	อัตราส่วนระหว่างการให้นักเรียนพูดเป็นรายบุคคลกับการให้ นักเรียนพูดเป็นหมู่
R/A ratio	=	อัตราส่วนระหว่างการให้นักเรียนพูดตามนักศึกษาฝึกสอนกับ การให้นักเรียนตอบคำถามนักศึกษาฝึกสอน
Revised i/d ratio	=	อัตราส่วนระหว่างการกระตุ้นกับการควบคุมพฤติกรรมของ นักเรียน
T Th/T E ratio	=	อัตราส่วนระหว่างการใช้เวลาพูดภาษาไทยกับการใช้เวลา พูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาฝึกสอน
S Th/S E ratio	=	อัตราส่วนระหว่างการใช้เวลาพูดภาษาไทยกับการใช้เวลา พูดภาษาอังกฤษของนักเรียน